

До спеціалізованої вченої ради Д 41.055.03
Одеського національного
економічного університету
Міністерства освіти і науки України

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

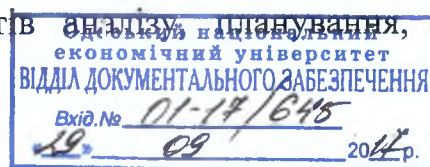
на дисертаційну роботу Чернової Вікторії Вадимівни «Контролінг в управлінні вартістю підприємства», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

1. Актуальність обраної теми дисертаційної роботи

В умовах нестабільності ринку та загострення кризових явищ в економіці для вітчизняних підприємств використання новітніх технологій управління набуває особливої актуальності. Аналізуючи основні підходи до управління підприємством з позиції спрямованості підприємства на інноваційний розвиток, необхідно звернути першочергову увагу на гнучкість кожного підходу, можливість його адаптації до змін, особливості формування ресурсного забезпечення реалізації інновацій, їх узгодженості із стратегічними цілями підприємства.

Аналіз зарубіжного досвіду використання вартісно-орієнтованих концепцій на практиці засвідчив, що компанії, які використовують принципи такого управління, мають перевагу по відношенню до компаній аналогічних сфер бізнесу, які використовують традиційні форми організації бізнесу. Збільшення вартості компанії гарантує довгострокове та стійке її функціонування, сприяє зростанню благоустрою суспільства та соціально-економічному розвитку країни. В цьому контексті особливу актуальність набуває дослідження застосування вартісно-орієнтованого управління, яке, на нашу думку, найбільш відповідає сучасним умовам функціонування підприємства.

Особливого значення у такій моделі менеджменту набуває організація ефективної системи контролінгу, яка спрямована на комплексне використання методів, технологій та інструментів в аналізі, плануванні,

внутрішнього контролю для інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень. Система контролінгу виступає одним з ключових факторів забезпечення конкурентоспроможності організації, з огляду на те, що дозволяє вирішувати в комплексі ряд питань, таких як: стабільність бізнесу і його фінансів, виявлення і приведення в дію наявних внутрішніх резервів, оперативне та ефективно впровадження інновацій, стратегії розвитку підприємства і багато інших.

Тому розробка теоретичних, методичних та організаційно-практичних засад використання контролінгу у рамках вартісно-орієнтованого управління є дуже актуальним для сучасних українських підприємств.

Мета і завдання дослідження повністю відповідають темі дисертаційної роботи. Зміст окремих наукових завдань логічно узгоджений, їх склад і кількість є достатньою для розкриття обраної теми дослідження та досягнення поставленої мети.

2. Зв'язок теми дисертації з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота Чернової В.В. пов'язана з науково-дослідною тематикою Одеського національного економічного університету, зокрема з темою «Організаційно-економічні умови підвищення ефективності реструктурованих господарських систем» (номер державної реєстрації 0107U011413), «Теоретико-методичні та організаційні основи управління конкурентоспроможністю підприємств України» (номер державної реєстрації 0113U000655), «Аналіз чинників вартості бізнесу на прикладі підприємств кабельної промисловості» (номер державної реєстрації 0112U007714) – особистий внесок автора полягає в розробці теоретико-методичних засад використання інструментальної бази вартісно-орієнтованої системи контролінгу на сучасних українських підприємствах з метою посилення їх конкурентоспроможності, у т. ч. на світових ринках, та підвищення ефективності роботи на короткотермінову та довготермінову перспективи.

3. Обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз дисертаційної роботи, автореферату та опублікованих за темою дисертації статей Чернової В.В. надає підстави стверджувати про обґрунтованість та достовірність отриманих результатів. Поставлені задачі досліджено та розкрито. Висновки наукової роботи викладено чітко та аргументовано.

Дисертаційна робота містить ґрунтовний аналіз наукових підходів вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів з питань управління вартістю підприємства та використання інструментів контролінгу у такій моделі менеджменту.

Інформаційну базу дослідження склали законодавчі та нормативні акти економічного спрямування, офіційні статистичні дані Державного комітету статистики України та відкритої звітності діяльності українських підприємств, дані асоціацій виробників кабельно-провідникової продукції, вітчизняні та зарубіжні публікації науковців в друкованих наукових виданнях та в мережі Інтернет, авторські матеріали. Автором логічно та вміло використано широкий спектр загальнонаукових та спеціальних методів дослідження.

Дисертаційна робота Чернової В.В. вирізняється деталізованим та інформативним розглядом термінологічного апарату контролінгу, методів та підходів до оцінки вартості підприємства та їх поєднання у рамках вартісно-орієнтованого управління. Наукове дослідження відрізняється авторським підходом щодо комплексного використання інструментальної бази контролінгу та оцінювання ефективності менеджменту у рамках вартісно-орієнтованого управління підприємством.

4. Новизна наукових результатів дисертаційної роботи

Ознайомлення з дисертаційним дослідженням Чернової В.В. дозволило виділити суттєві організаційно-методичні положення, висновки та практичні рекомендації, що відображають основний зміст наукової новизни, а саме:

– запропоновані для використання у рамках вартісно-орієнтованого управління елементи інструментальної бази контролінгу агреговані у інформаційно-аналітичну платформу, яка дозволяє здійснювати постійний моніторинг зміни показників вартості підприємства та оцінити якість ефективності управлінських рішень (с. 148-151);

– певний науковий інтерес викликає удосконалення науково-методичного підходу до формування концепції вартісно-орієнтованого контролінгу, з використанням трьох індикаторів вартості EVA, CVA та CFROI, кожен з яких має своє змістове навантаження, що дозволяє нівелювати недоліки кожного з них (с. 138-140);

– автором обґрунтовано методичні засади інтегрування систем планування та управлінського обліку у вартісно-орієнтовану концепцію контролінгу, яка враховує багаторівневу структуру діяльності підприємства (с. 166-167);

– у дослідженні запропоновано проводити оцінку ефективності менеджменту у виконанні стратегічних завдань підприємства за допомогою інформаційної моделі оцінювання вартості підприємства, яка надає можливість порівняння суми дивідендів, які можуть бути виплачені підприємством, з тими, що нараховані як плата за використання інвестованого капіталу(с. 186-187);

– за результатами дослідження здобувачем розвинуто методичні засади систематизації факторів вартості підприємства, які враховують специфіку матеріаломістких виробництв, а саме – вплив змін цін на основні матеріали. Обґрунтований автором підхід дозволяє оцінити ефективність менеджменту підприємств з урахуванням впливу біржових коливань сировинних ринків (с. 129-139);

– крім того, заслуговує належної уваги розроблений автором підхід до планування фінансово-господарської діяльності підприємств, зокрема особливості планування впливу ключових факторів вартості підприємств, що

передбачає урахування бізнесу як об'єкта інвестування, без прив'язки до виду діяльності (с. 152-156);

– незаперечну наукову цінність має розроблена здобувачем для оцінки ефективності діяльності підприємства економіко-математична модель планування інтегрованих показників вартості, яка стане дієвим інструментом для моніторингу змін величини чинників вартості залежно від управлінських рішень менеджменту (с. 175-180).

Наведені наукові результати представляють цілісне завершене дослідження і вирішують важливе наукове завдання щодо поглиблення теоретичних, методичних та організаційно-практичних засад управління вартістю сучасних ринково-орієнтованих підприємств на засадах контролінгу на відповідному науковому і методологічному рівні.

Зазначені вище елементи наукової новизни підтверджують достатній науковий рівень дисертаційного дослідження, його належну аргументацію та обґрунтування отриманих наукових результатів.

5. Повнота викладу результатів дослідження в наукових фахових виданнях

Дисертаційна робота є самостійною та повноцінною науковою працею. Дисертантка Чернова В.В. має достатню кількість наукових публікацій, із них праці, які опубліковані у співавторстві, у дисертації відображають лише ті ідеї та розрахунки, які є результатом індивідуального внеску здобувача. У результаті здійсненого дослідження автором опубліковано 11 наукових праць, загальним обсягом 5,78 друк. арк., при цьому особисто автору належать 4,05 друк. арк., із них: 1 розділ у колективній монографії, 7 наукових статей, 2 з яких розміщено у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз даних та 3 публікації у матеріалах науково-практичних конференцій.

6. Достовірність та практичне застосування отриманих результатів

У науковому дослідженні авторські науково-методичні розробки набувають прикладного характеру. Практичне значення дисертаційної роботи полягає в тому, що основні її положення та результати можуть бути застосованими підприємствами України з метою використання сучасних методів управління, підвищення ефективності діяльності та якості прийняття управлінських рішень. Практичне значення запропонованих рекомендацій у дисертаційній роботі підтверджується актами впровадження на підприємствах ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель» (довідка № 169/1 від 15.10.2013 р.), ТОВ «Кабельний завод» (довідка № 599 від 07.10.2015 р.), ТОВ «BSCom» (довідка № 02/11 від 18.11.2016 р.), також положення дисертаційної роботи набувають актуальності для Української Асоціації виробників кабельно-провідникової продукції «Укрелектрокабель» (довідка № 137/2 від 27.12.2016 р.). Наукові розробки автора впроваджені у навчальний процес кафедри економіки підприємства Одеського національного економічного університету (довідка № 01-17/854 від 01.06.2017 р.).

7. Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації

Автореферат та дисертаційна робота відповідають встановленим вимогам до захисту дисертацій у спеціалізованій вченій раді. Основні положення, результати та висновки дисертації змістовно та зрозуміло викладені в авторефераті. Автореферат є ідентичним відображенням дисертаційної роботи та в повному обсязі розкриває ключові й інформаційні її аспекти.

8. Дискусійні питання та основні зауваження

Незважаючи на високий рівень обґрунтованості теоретичних та методичних питань, висновків, рекомендацій і пропозицій, дисертаційна

робота має деякі недоліки, дискусійні та недостатньо аргументовані положення, зокрема:

1. У п. 1.2 «Аналіз використання методів оцінки вартості підприємства у системі контролінгу» автором розглянуто ряд методів оцінки вартості підприємства, що можуть використовуватися в системі контролінгу. Проте, здобувачем недостатньо розкрито питання відносно адаптованості наведених методів оцінки на вітчизняних підприємствах, що потребує додаткового дослідження та наведення рекомендацій практичного характеру. Разом з цим, доцільним, на наш погляд, було розглянути можливості використання при визначенні вартості підприємства інструментів контролінгу за рівнями управління (стратегічним, тактичним і оперативним).

2. В п. 1.3 дисертантом докладно досліджено сутність вартісно-орієнтованої концепції контролінгу та можливості реалізації функцій контролінгу в рамках зазначеної концепції. Однак, набір функціонального забезпечення контролінгу на певному підприємстві може змінюватися в залежності від його можливостей і потреб. Тому, доцільним було б розглянути вплив зовнішніх та внутрішніх факторів як позитивної дії, так і негативної, на впровадження та розвиток вартісно-орієнтованої концепції контролінгу на підприємстві з метою вибору та реалізації його функцій.

3. У другому розділі роботи здобувачем проведений аналіз впливу факторів на інтегровані показники оцінки вартості підприємств-виробників КПП (стор. 114-126). Відповідно всі фактори автором розділені на певні рівні. Є недоведеним, а отже дискусійним економічне обґрунтування даного рейтингу. Зокрема, що саме прокладено в основу виділених рівнів факторів. Потребують додаткового уточнення рис. 2.8 та 2.9 з приводу розподілу факторів за рівнями.

4. Вірним та цілком обґрунтованим є авторський підхід щодо розробки методичних рекомендацій для створення інформаційно-аналітичної платформи для вартісно-орієнтованої концепції контролінгу на промисловому підприємстві. В рамках даної розробки слід було б визначити

місце служби контролінгу в управлінні діяльністю на підприємстві, орієнтованому на вартість (рис. 3.2), виділити функції та задачі контролерів при впровадженні вартісно-орієнтованої моделі менеджменту та зазначити елементи інформаційно-аналітичного забезпечення контролінгу в межах вартісно-орієнтованої концепції.

5. В ході дослідження автором обґрунтована доцільність оцінки ефективності діяльності підприємства за допомогою економіко-математичної моделі розрахунку інтегрованих показників вартості. На наш погляд, потребують додаткового пояснення організаційний та практичний аспекти застосування розробленої моделі в системі контролінгу досліджуваних у дисертації промислових підприємств.

Слід зазначити, що наведені дискусійні положення та зауваження не знижують наукової та практичної цінності проведеного Черновою В.В. дослідження та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

9. Загальні висновки і оцінки дисертації щодо її відповідності чинним вимогам

Дисертаційна робота Чернової Вікторії Вадимівни «Контролінг в управлінні вартістю підприємства» виконана на достатньо високому науковому рівні, містить елементи наукової новизни, авторські науково-методичні підходи до вирішення актуального наукового завдання теоретичного узагальнення та розробки організаційно-методичних і практичних рекомендацій щодо використання інструментів контролінгу в рамках вартісно-орієнтованого менеджменту.

Дисертація є повноцінною закінченою науковою працею, теоретико-методичні положення якої викладено системно та послідовно. Наукові публікації та автореферат, оформлення якого відповідає вимогам МОН України, повністю відображають основний зміст дисертаційної роботи.

Тема та зміст дисертаційної роботи відповідають паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами

економічної діяльності) та профілю спеціалізованої вченої ради Д 41.055.03 в Одеському національному економічному університеті.

Враховуючи актуальність, рівень новизни, наукове та практичне значенням отриманих результатів, обґрунтованість запропонованих розробок, що в повній їх мірі опубліковані в наукових працях та апробовані на міжнародних науково-практичних конференціях, дозволяють стверджувати, що дисертаційна робота Чернової Вікторії Вадимівни відповідає вимогам МОН України до дисертацій, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук відповідно до пунктів 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року, а її автор, Чернова Вікторія Вадимівна, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент

кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту
Одеського національного
політехнічного університету

Н. М. Селіванова

Вчений секретар
Одеського національного
політехнічного університету

В. І. Шевчук